

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Μαθησιακές δυσκολίες. Ισότιμες ευκαιρίες στην εκπαίδευση

Νίκος Τομαράς. Συγγραφέας. Ειδικός εκπαιδευτικός

>> ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Αποδοχή της διαφορετικότητας

Η ικανότητα της μάθησης ανήκει μαζί με τη γλώσσα και την επικοινωνία στα βασικά, έμφυτα ανθρώπινα χαρακτηριστικά. Οι δυσκολίες στη μάθηση που συναντούσαν ορισμένα άτομα θεωρούνταν για αιώνες φυσική συνέπεια του γεγονότος ότι όλοι οι άνθρωποι δεν είναι το ίδιο ικανοί. Η άποψη αυτή ενοχοποιούσε το ίδιο το άτομο για την αποτυχία του και συνηγορούσε στην εγκατάλειψή του από το εκπαιδευτικό σύστημα. **Η σύγχρονη αντίληψη αναγνωρίζει ίδιες δυνατότητες στα άτομα με διαφορές μάθησης και εστιάζεται στην ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων και προσεγγίσεων εκμάθησης.**

Μαθησιακά προβλήματα και μαθησιακές δυσκολίες

Σύμφωνα με τον ορισμό που είναι περισσότερο αποδεκτός από την επιστημονική κοινότητα σήμερα, **«οι μαθησιακές δυσκολίες ή ειδικές μαθησιακές δυσκολίες ή ειδικές εξελικτικές μαθησιακές δυσκολίες** είναι ένας γενικός όρος που αναφέρεται σε μια ετερογενή ομάδα διαταραχών, οι οποίες εκδηλώνονται με σημαντικές δυσκολίες στην απόκτηση ή στη χρήση των δεξιοτήτων της ακρόασης, της ομιλίας, της ανάγνωσης, της γραφής, του συλλογισμού ή των μαθηματικών ικανοτήτων.

Αυτές οι διαταραχές είναι εγγενείς στο άτομο, θεωρείται ότι οφείλονται σε δυσλειτουργίες του κεντρικού νευρικού συστήματος και μπορεί να εμφανίζονται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Προβλήματα σε συμπεριφορές αυτορρύθμισης, στη διαπροσωπική αντίληψη και στην κοινωνική αλληλεπίδραση μπορεί να παρουσιάζονται παράλληλα με τις μαθησιακές δυσκολίες, αλλά δε συνιστούν τα ίδια μαθησιακή δυσκολία.

Αν και οι μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να εμφανίζονται και με άλλες καταστάσεις μειονεξίας (π.χ. αισθητηριακή βλάβη, νοητική υστέρηση, σοβαρή συναισθηματική διαταραχή) ή με εξωτερικές επιδράσεις, όπως οι πολιτισμικές διαφορές, η ανεπαρκής ή ακατάλληλη διδασκαλία, δεν είναι το άμεσο αποτέλεσμα αυτών των καταστάσεων ή επιδράσεων» (Hammill, 1990).

>> ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- 1 Τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες εμφανίζουν «ανώριμη και ανοργάνωτη συμπεριφορά», σε βαθμό, συχνότητα και διάρκεια που ξεχωρίζουν από τους συμμαθητές τους. Η έλλειψη οργάνωσης είναι εμφανής ακόμα και στη σχολική τσάντα, στο δωμάτιό τους, στα συρτάρια της ντουλάπας τους, στα παιχνίδια τους, στον τρόπο που μελετούν τα μαθήματά τους.
- 2 Δυσκολεύονται στην επιλογή, στην ταξινόμηση, στην αποθήκευση και γενικά στην οργάνωση των πληροφοριών που δέχονται στο αρχείο του μυαλού τους.
- 3 Δυσκολεύονται πολύ στις αλληλουχίες, δηλαδή, να μάθουν τις μέρες της βδομάδας, τους μήνες και τις εποχές του χρόνου, να δένουν τα κορδόνια τους, να βρίσκουν ένα όνομα στον τηλεφωνικό κατάλογο, να βρίσκουν μια λέξη στο λεξικό κ.λπ.
- 4 Έχουν περιορισμένη συγκέντρωση προσοχής, κουράζονται πιο εύκολα από τους συμμαθητές τους, διότι ο μηχανισμός φιλτραρίσματος του εγκεφάλου, ο οποίος ξεχωρίζει το άσχετο και επουσιώδες επιτρέποντας στο άτομο να συγκεντρωθεί σ' αυτό που είναι ουσιώδες, δε λειτουργεί (S. Smith, Απόψεις, 1990). Έτσι, προσέχουν εξίσου με τον εκπαιδευτικό που εξηγεί, τα βήματα που ακούγονται έξω στον διάδρομο.
- 5 Πολλά από τα παιδιά αυτά μπορεί να είναι πολύ ικανά σε μία ή περισσότερες δεξιότητες και πολύ αδύνατα σε άλλες.
- 6 Δυσκολεύονται να ακολουθούν περίπλοκες οδηγίες.
- 7 Αποδιοργανώνονται σε ατμόσφαιρα άγχους και έντασης.
- 8 Θυμούνται το πρόγραμμα της τηλεόρασης, αλλά όχι την ορθογραφία απλών καθημερινών λέξεων.
- 9 Δείχνουν απογοητευμένα, απρόθυμα για σχολική εργασία, γι' αυτό και η εικόνα που έχουν για τον εαυτό τους είναι πολύ κακή (χαμηλή αυτοεκτίμηση).

Συμπτώματα μαθητών με δυσλεξία

Τα κυριότερα λάθη που συνήθως γίνονται από τους μαθητές με δυσλεξία και τα οποία έχουν επισημανθεί από πολλούς ερευνητές είναι τα εξής :

στην ανάγνωση

- 1 Δυσκολία στη διάκριση διαφορετικών λέξεων, οι οποίες όμως περιλαμβάνουν τα ίδια γράμματα (π.χ. διαβάζουν της αντί στη, διαβάζουν νόμος αντί μόνος).
- 2 Δυσκολία στην ανάγνωση και προφορά ασυνήθιστων λέξεων (διαβάζουν λεοτορίο αντί λεωφορείο).
- 3 Λαθεμένη προφορά φωνηέντων.
- 4 Καθρεφτική ανάγνωση (π.χ. διαβάζουν χα αντί αχ, διαβάζουν σάκα αντί κάσα).
- 5 Παρεμβολή άσχετων φωνημάτων στην ανάγνωση λέξεων.
- 6 Ενδεχόμενη αντικατάσταση μιας λέξης από άλλη με παρόμοια σημασία (π.χ. σκοτεινός / μαύρος).
- 7 Δεν υπάρχει ροή. Κομπιάζουν, χάνουν τη σειρά, κάνουν επαναλήψεις και αδικαιολόγητες στάσεις.
- 8 Διαβάζουν αργά, ακόμη και κείμενα πάνω στα οποία έχουν εξασκηθεί και σε κάθε επανάληψη εμφανίζονται νέα λάθη.
- 9 Πολλές φορές δεν κατανοούν το κείμενο που διαβάζουν και όσο προχωρεί η ανάγνωση, αυξάνονται τα λάθη και επέρχεται γρήγορα κούραση.

στη γραφή

- Ατελής ευθυγράμμιση των λέξεων πάνω στο χαρτί.
- Χρήση κεφαλαίων γραμμάτων ανάμεσα στα μικρά.
- Ακαταστασία, με αποτέλεσμα οι λέξεις να είναι δυσανάγνωστες.

Σε επίπεδο γραμμάτων:

- Αντικατάσταση παρόμοιων σχηματικά γραμμάτων (αδεργός αντί αδερφός)
- Σύγχυση στην ακουστική διαφοροποίηση των φθόγγων (μάσεψε αντί μάζεψε)

- ✘ Αντικατάσταση γραμμάτων (χαρογράφησαν αντί χορογράφησαν)
- ✘ Συχνή αντικατάσταση του γράμματος ρ με τον αριθμό 9.
- ✘ Παραλείψεις, επαναλήψεις και αντιμεταθέσεις γραμμάτων μέσα στην ίδια λέξη (ψμι αντί ψωμί, νελό αντί νερό, δίκους αντί δίσκους)
- ✘ Αντιμετάθεση των γραμμάτων (αν αντί να)

Σε επίπεδο συλλαβών:

- ✘ Προσθήκη συλλαβών (μάθηθημα αντί μάθημα)
- ✘ Αντιμετάθεση συλλαβών (νάμα αντί μάνα)
- ✘ Παραλείψεις συλλαβών (διαζουμε αντί διαβάζουμε)
- ✘ Σύγχυση χρήσης συμφωνικών συμπλεγμάτων (πάτρι αντί πάρτι)
- ✘ Αντικαταστάσεις λέξεων (πρόγραμμα αντί πράγματα)

Σε επίπεδο φράσεων:

- ✘ Συντακτικά λάθη

π.χ : Θα ήθελα ένα γατάκι που να έχει μαύρο και καφέ όπως ο θεός μου που έχει γατάκι αντί του: Θα ήθελα ένα γατάκι που να έχει χρώμα μαύρο και καφέ όπως το γατάκι του θεού μου

στην ορθογραφία

- 👉 Οι μαθητές με δυσλεξία αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλη δυσκολία στο να γράψουν σωστά, ορθογραφήμένα.
- 👉 Είναι κακογράφοι, κόβουν τις λέξεις και καταργούν τα μεταξύ τους όρια μεταφέροντας στοιχεία της μιας στην άλλη.
- 👉 Ενώ συνήθως δεν παρουσιάζουν πρόβλημα στην αντιγραφή των λέξεων, η αυθόρμητη γραφή τους είναι δυσανάγνωστη.
- 👉 Αδυνατούν να αναγνωρίσουν τα λάθη τους, δεν έχουν καμία αντίληψη της ορθογραφίας των λέξεων και επιπλέον δεν καταφέρνουν να συνδέσουν την ορθογραφία της λέξης με αυτό που δηλώνει.
- 👉 Τέλος πολλά , διαφορετικά κάθε φορά, είναι τα ορθογραφικά τους λάθη στις ίδιες λέξεις (η λέξη τυρί ως τιρί, τηρί, τιρεί κ.ά.)

Οι βασικές θεωρητικές παραδοχές που προτείνονται και εφαρμόζονται είναι:

- 1** Η δυσλεξία δεν είναι ασθένεια ούτε αντιμετωπίζεται ως τέτοια, αλλά στον όρο αυτό ανάγουμε μια σειρά από συμπτώματα διαταραχών του γραπτού λόγου.
- 2** Η δυσλεξία μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο από εξειδικευμένα άτομα. Για να υπάρξει αποτελεσματική αντιμετώπιση, ο ειδικός αυτός πρέπει να είναι σε θέση να παίξει τον διπλό ρόλο που απαιτεί η ψυχοπαιδαγωγική αντιμετώπιση του προβλήματος.
- 3** Η δυσλεξία αντιμετωπίζεται στο πλαίσιο της αναγνώρισης και αποδοχής της ειδικής κατάστασης τόσο από το σχολείο, όσο και από την οικογένεια. Στην αποτελεσματική αντιμετώπιση συμβάλλουν τρεις παράγοντες, ο καθένας βέβαια από τη δική του σκοπιά και με τη συμβολή που του αναλογεί: το σχολείο, ο ειδικός αποκαταστάτης και η οικογένεια.
- 4** Δεν αρκεί η αναγνώριση του προβλήματος, αλλά χρειάζεται αποδοχή και συμφιλίωση για την απαιτούμενη προσαρμογή. Στο σχολείο και στην οικογένεια είναι απαραίτητο να υπάρχει ένα θετικό ψυχολογικό κλίμα που θα κινητοποιήσει το μαθητή να επιστρατεύσει όλες τις δυνάμεις του.
- 5** Η αντιμετώπιση της δυσλεξίας είναι μια εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση και προϋποθέτει βαθιά γνώση του προβλήματος. Αν δεν τηρηθούν σχολαστικά αρχές και τεχνικές, η όλη παρεμβατική – αποκαταστασιακή προσπάθεια θα οδηγηθεί σε αδιέξοδα, οδυνηρά κυρίως για τον ίδιο τον μαθητή με δυσλεξία.

Χαρακτηριστικά των παιδιών με δυσαριθμησίες (Ομαδοποίηση από τον R.Newman – 1997)

- 1** Η γλωσσική τους ανάπτυξη (προφορικός λόγος – ανάγνωση – γραφή) είναι κανονική και η επίδοσή τους σε μαθήματα που δεν απαιτούν υψηλές μαθηματικές ικανότητες είναι ικανοποιητική.
- 2** Έχουν δυσκολίες στις έννοιες του χρόνου και του προσανατολισμού με αποτέλεσμα να είναι ασυνεπείς σε ραντεβού και κοινωνικές εκδηλώσεις.
- 3** Έχουν αδυναμία στη μνήμη προσώπων. Μπερδεύουν ονόματα που αρχίζουν από το ίδιο γράμμα. Κάνουν σημαντικά λάθη στις οικονομικές συναλλαγές (πληρωμές, ρέστα, χαρτζιλίκι).
- 4** Παραλείπουν, προσθέτουν, αντικαθιστούν, αντιμεταθέτουν όταν γράφουν ή διαβάζουν αριθμούς.
- 5** Δυσκολεύονται στη νοερή εκτέλεση πράξεων ενώ στις τέσσερις αριθμητικές πράξεις βγάζουν αντιφατικά αποτελέσματα.
- 6** Σχεδόν αδυνατούν ν' απομνημονεύσουν βασικά αριθμητικά δεδομένα. Η επίδοσή τους από μέρα σε μέρα ποικίλλει.
- 7** Δυσκολεύονται ν' αναπαραστήσουν χάρτες – τοποθεσίες.

Ας θυμόμαστε λοιπόν ότι:

- Οι μαθητές αυτοί μπορεί να μετρούν με τα δάχτυλα με συνέπεια να έχουν μεγαλύτερη δυσκολία στους πολυψήφιους αριθμούς.
- Κάνουν αντιστροφές αριθμών (1429 - 1492), μπερδεύουν οπτικά τους αριθμούς και τα μαθηματικά σύμβολα (+ και x, < και >, $6 \times 9 = 15$ αντί 54).
- Δυσκολεύονται και στις κάθετες πράξεις, ίσως εξαιτίας της σύγχυσης με την αντίληψη της κατεύθυνσης (δεξιά-αριστερά). Γι' αυτό μπορεί να προσθέτουν τις μονάδες με τις δεκάδες ή να ξεκινούν ανάποδα τον πολλαπλασιασμό.
- Η αδύνατη λεκτική μνήμη δε βοηθά στη συγκράτηση των όρων των μαθηματικών προβλημάτων, ενώ άλλες φορές δεν προλαβαίνουν να απαντήσουν, γιατί χρειάζονται πολύ χρόνο για να επεξεργαστούν τις πληροφορίες.
- Έχουν δυσκολία στην εκμάθηση και κατόπιν χρήση της προπαίδειας.

Γι' αυτό τα δεδομένα:

- Δεν είναι ανάγκη να μαθαίνονται σύμφωνα με τη σειρά τους στην ακολουθία των αριθμών. Αντίθετα, έχει αποδειχθεί αποτελεσματικό το να ομαδοποιούνται με βάση κάποιο κοινό χαρακτηριστικό (π.χ. «τα διπλά» $2+2$, $3+3$ ...) και να μαθαίνονται κατά ομάδα.
- Συχνά χρειάζεται να συνδεθούν με αντικείμενα, καταστάσεις και γεγονότα, που έχουν προσωπικό νόημα για το παιδί και μπορούν να το βοηθήσουν να τα διακρίνει και να τα θυμηθεί.
- Πρέπει να συνδέονται μεταξύ τους και τα ευκολότερα από αυτά, που μαθαίνονται πρώτα, να χρησιμοποιούνται στη συνέχεια για να κατακτηθούν τα δυσκολότερα.

Επίσης

- Καλό είναι να ξεκινά ο εκπαιδευτικός με προβλήματα μιας πράξης. Στην αρχή πρόσθεσης και, αφού βεβαιωθεί ότι ο μαθητής έχει κατακτήσει όλες τις περιπτώσεις που απαιτούν πρόσθεση, προχωρά στην αφαίρεση.
- Στα προβλήματα πολλαπλασιασμού ξεκινά με χρήση μικρών αριθμών, ώστε να μπορεί να γίνει και εκτίμηση του αποτελέσματος.
- Ακολουθούν απλά προβλήματα διαίρεσης μερισμού και μέτρησης.
- Τα προβλήματα σταδιακά δυσκολεύουν, ενώ δίνεται μεγάλη προσοχή στην άριστη κατανόηση των δεδομένων και των ζητούμενων. Ο μαθητής πρέπει πάντα να εξηγεί τον τρόπο σκέψης του.
- Τα προβλήματα είναι πάντα μέσα από την καθημερινή ζωή του παιδιού, ώστε να του προκαλούν το ενδιαφέρον αλλά και να αποτελούν κίνητρο για μάθηση.

Η διαταραχή αυτή χαρακτηρίζεται από ελλειμματική προσοχή / διάσπαση, υπερκινητικότητα, και παρορμητικότητα.

1 Ελλειμματική προσοχή / Διάσπαση

- ✘ Ο μαθητής δυσκολεύεται να συγκεντρωθεί στη λεπτομέρεια και κάνει λάθη απροσεξίας.
- ✘ Διασπάται εύκολα από εξωτερικά ερεθίσματα.
- ✘ Φαίνεται να μην ακούει.
- ✘ Παρουσιάζει περιορισμένο εύρος προσοχής κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων και εργασιών.
- ✘ Δυσκολεύεται στην ολοκλήρωση εργασιών.
- ✘ Αποφεύγει ή εκφράζει δυσαρέσκεια για εργασίες που απαιτούν αδιάσπαστη προσοχή.
- ✘ Δυσκολεύεται στην οργάνωση εργασιών και δραστηριοτήτων.
- ✘ Χάνει ή ξεχνάει πολύ συχνά βιβλία, εργασίες, στιλό κ.λπ.

2 Υπερκινητικότητα

- ✘ Κινείται νευρικά ή στριφογυρίζει στη θέση του.
- ✘ Φεύγει συχνά από το θρανίο του στο σχολείο.
- ✘ Τρέχει ή σκαρφαλώνει υπερβολικά.
- ✘ Βρίσκεται συνέχεια «εν κινήσει» ή έχει την τάση για συνεχή δράση.
- ✘ Φλυαρεί.

3 Παρορμητικότητα

- ✘ Δε σκέφτεται πριν ενεργήσει.
- ✘ Διακόπτει συζητήσεις και δραστηριότητες άλλων.
- ✘ Απαντάει σε ερωτήσεις πριν τις ολοκληρώσει ο ομιλητής.
- ✘ Δυσκολεύεται να περιμένει τη σειρά του, όταν αυτό απαιτείται.
- ✘ Ολοκληρώνει βιαστικά και με προχειρότητα τις εργασίες του.

Αντιμετώπιση

- Μετά τη διάγνωση που γίνεται από εξειδικευμένη ομάδα (ψυχολόγο, παιδοψυχίατρο, ειδικό παιδαγωγό κ.ά.) καταρτίζεται εξατομικευμένο αποκαταστασιακό πρόγραμμα το οποίο περιλαμβάνει:
- Ενημέρωση των γονέων και των εκπαιδευτικών σχετικά με τη συγκεκριμένη διαταραχή, ώστε να αναγνωριστεί η προβληματική συμπεριφορά ως αδυναμία του παιδιού να ελέγξει τον εαυτό του και όχι ως ανυπακοή ή ως συνέπεια κακής ανατροφής.
- Εκπαίδευση των γονέων και συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς για την αντιμετώπιση των ανεπιθύμητων συμπεριφορών.
- Ατομικές συνεδρίες με το παιδί, που στόχο θα έχουν την αλλαγή της συμπεριφοράς του.
- Συνεργασία με το σχολείο για την αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς και μάθησης.
- Ενισχυτική διδασκαλία στις περιπτώσεις που συνυπάρχει Ειδική Μαθησιακή Διαταραχή. Φαρμακοθεραπεία για τις πολύ σοβαρές περιπτώσεις.

Ο ρόλος της οικογένειας

- Οι γονείς δεν πρέπει να νιώθουν ενοχές, αφού ούτε οι ίδιοι ούτε το παιδί τους ευθύνεται για την κατάσταση αυτή.
- Η μελέτη του πρέπει να γίνεται σε σταθερή ώρα και πριν από το παιχνίδι, το οποίο μπορεί να αποτελέσει και αμοιβή για την εργασία που θα κάνει.
- Μετά από ένα κουραστικό πρωινό στο σχολείο (85% του συνολικού χρόνου κάθεται) το υπερκινητικό παιδί χρειάζεται κίνηση.
- Καλό είναι να έχει το δικό του δωμάτιο. Τα παιδιά αυτά χρειάζονται χώρους όπου θα μπορούν να αποσυρθούν για πολλές ώρες. Κοιμούνται καλύτερα εάν τους διαβάσει κανείς στο κρεβάτι μια ενδιαφέρουσα ιστορία ή ένα παραμύθι.
- Ο αθλητισμός είναι ιδιαίτερα ωφέλιμος για το υπερκινητικό παιδί.

Ο ρόλος του σχολείου

Οργάνωση:

- ✘ Ο εκπαιδευτικός βάζει όρους και στόχους για όλη την τάξη, για τον κάθε μαθητή ξεχωριστά.
- ✘ Δείχνει στους μαθητές την τεχνική της μελέτης και την επαναλαμβάνει σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Εργασίες:

- ✘ Αποφεύγει ερωτήσεις με πολλά σκέλη.
- ✘ Προτιμά σύντομες ερωτήσεις με απλουστευμένη γλώσσα.
- ✘ Εναλλακτικά δίνει το δικαίωμα της παρουσίασης των εργασιών σε σχεδιάγραμμα ή σε μορφή σημειώσεων.

Παράδοση μαθήματος:

- ✘ Ξεκινά από τα γνωστά προηγούμενα, χρησιμοποιώντας λέξεις – κλειδιά.
- ✘ Ο ρυθμός δεν πρέπει να είναι ούτε αργός αλλά ούτε και γρήγορος.
- ✘ Χρησιμοποιεί χάρτες, χρωματιστές κιμωλίες, εφημερίδες, περιοδικά (πολυαισθητηριακή μέθοδος).
- ✘ Απευθύνεται ονομαστικά σε κάποιους μαθητές ανά τακτά διαστήματα.

Τάξη:

- ✘ Ο μαθητής κάθεται με «ήσυχους» συμμαθητές του.
- ✘ Του δίνεται η ευκαιρία να κινηθεί (να γράψει στον πίνακα, να δείξει στον χάρτη...).
- ✘ Του επιτρέπεται η κίνηση σε «προκαθορισμένες περιοχές», όπως επίσης -κατόπιν συμφωνίας- να απασχολεί τα χέρια του με κάτι.

Έγκαιρη διάγνωση

 Ο εκπαιδευτικός :

- ✘ Δεν κάνει διάγνωση (παραπέμπει σε ειδικό)
- ✘ Δε χαρακτηρίζει μαθητή δυσλεξικό ή μη δυσλεξικό
- ✘ Ενημερώνει τους γονείς ως προς τα συμπτώματα
- ✘ Ενθαρρύνει και τονώνει την αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση του μαθητή
- ✘ Δεν αδιαφορεί και δεν απογοητεύεται
- ✘ Δεν αφήνει αβοήθητο τον «αδύναμο» μαθητή του

Μοναδικότητα περιπτώσεων

 Σε κάθε παιδί με μαθησιακές δυσκολίες παρατηρούμε:

- ✘ Διαβάθμιση και διαφορετικό συνδυασμό συμπτωμάτων
- ✘ Χάσμα δυνατότητας απόδοσης
- ✘ Διαφορετικό τρόπο αντίληψης

**Τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες δεν υστερούν
σε σχέση με τα άλλα παιδιά, απλώς:**

ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ

(καταγράφουν, επεξεργάζονται, κατανοούν,
οργανώνουν, απομνημονεύουν)

ΜΕ ΤΟΝ ΔΙΚΟ ΤΟΥΣ ΤΡΟΠΟ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟ.

Όπως σε όλα στη ζωή μας, έτσι και εδώ απαραίτητη είναι η ύπαρξη μιας φιλοσοφίας. Ας προσπαθήσουμε να δομήσουμε τον βασικό της ιστό.

- ✘ Χαιρόμαστε τα παιδιά τώρα
- ✘ Αποδεχόμαστε την ατομικότητά τους
- ✘ Διαχωρίζουμε το συναίσθημα από τη συμπεριφορά
- ✘ Είμαστε σύμμαχοι και όχι κριτές
- ✘ Εμπιστευόμαστε τις ικανότητες των παιδιών μας να δημιουργούν δικές τους λύσεις
- ✘ Ασκούμε πειθαρχία με αίσθηση δικαίου
- ✘ Είμαστε ευέλικτοι και συμβιβαστικοί

Τα λόγια πληγώνουν

Δυστυχώς λίγοι εκπαιδευτικοί και γονείς αντιλαμβάνονται τα τραύματα που προκαλούν σ' ένα παιδί με τα λόγια που λένε όταν είναι θυμωμένοι. Οι γονείς, οι παππούδες, οι γιαγιάδες και οι εκπαιδευτικοί αποτελούν τα σημαντικότερα πρότυπα στα οποία προστρέχουν τα παιδιά για αποδοχή. Συνεπώς, είναι σημαντικό να καταλάβουμε ότι τα αρνητικά φορτισμένα επίθετα ή οι απειλές μπορεί να έχουν καταστροφικές επιπτώσεις στην αυτοεκτίμηση των παιδιών, καθώς τα ταπεινώνουν, τους δημιουργούν φόβο και τα υποβιβάζουν.

Τα λόγια μπορούν να μειώσουν την αυτοπεποίθηση:

- ✘ Ταμπέλες («Ανόητε», «Τεμπέλη», «Κακέ»)
- ✘ Συγκρίσεις («Γιατί δε μπορείς να είσαι τόσο έξυπνος όσο η αδερφή σου;»)
- ✘ Απόρριψη («Δε σε αγαπώ. Φύγε.»)
- ✘ Ταπεινώσεις («Δε μπορείς να κάνεις τίποτα σωστά», «Έχεις πρόβλημα»)
- ✘ Ίσως τίποτα από τα παραπάνω να μην εννοούσατε και πιθανόν σύντομα να τα έχετε ξεχάσει. Το παιδί όμως δύσκολα θα τα ξεχάσει.

>> ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Η υλοποίηση των προτάσεων για τη σωστή εκπαίδευση των μαθητών με μαθησιακές ιδιαιτερότητες προϋποθέτει εκπαιδευτικούς με εξυπνάδα, χιούμορ, ευέλικτες διδακτικές μεθόδους και στρατηγικές, ευαισθησία, υπομονή και πλήρη γνώση του τι θα διδαχθεί, πώς και γιατί.

Έχει διεθνώς υποστηριχτεί πως το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών με δυσκολίες μάθησης έχει τη νοημοσύνη, την ικανότητα και τον ενθουσιασμό να προοδεύσει σχολικά αν αντιμετωπιστεί με τον σωστό τρόπο. Το ίδιο ισχύει και για τα προικισμένα παιδιά.

Σε έρευνα για τη **σχολική διαρροή**, οι κυριότεροι λόγοι που επικαλέστηκαν οι μαθητές για να δικαιολογήσουν τη διακοπή της φοίτησής τους ήταν κατά σειρά προτεραιότητας:

- ✘ οι μαθησιακές δυσκολίες (29,6 %)
- ✘ οι οικονομικές ανάγκες της οικογένειάς τους και η πρόθεσή τους να δουλέψουν (24,4 %)
- ✘ η αδιαφορία για τα μαθήματα ή η απαρέσκεια για το σχολείο, σε συνδυασμό με την έλλειψη συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού (16,8 %)
- ✘ και -σε χαμηλότερα ποσοστά- προβλήματα με την οικογένεια, την υγεία τους και άλλους παράγοντες.

Σε άλλη έρευνα θα δούμε ότι, εξαιτίας της έλλειψης πρόληψης και ειδικού σχεδιασμού για τις ανάγκες των προικισμένων παιδιών, *συχνά αυτά παρουσιάζουν χαμηλές επιδόσεις στο σχολείο, προβλήματα συμπεριφοράς ή κοινωνικής προσαρμογής. Τα μισά χαρισματικά παιδιά μάλιστα εγκαταλείπουν τις σπουδές τους πριν φτάσουν στην εφηβεία. Πολλοί γονείς δεν καταλαβαίνουν την ιδιαίτερη φύση των παιδιών τους και τα αντιμετωπίζουν ως «μεγάλο πρόβλημα».*

Όπωςδήποτε δεν υπάρχει μεγαλύτερη ικανοποίηση για τον εκπαιδευτικό, από το να δει τους κόπους του ν' ανταμείβονται, παρακολουθώντας τη σχολική πρόοδο των μαθητών του, τη σχολική και κοινωνική τους ενσωμάτωση και την επιτυχή ένταξή τους στην παραγωγική διαδικασία και στην ενεργό ζωή του ενήλικα.

Η πραγματικότητα της σχολικής τάξης μάς παραπέμπει σε άτομα με διαφορετική προσωπικότητα, ιδιαίτερες κλίσεις και ειδικές ικανότητες, προσωπικό ρυθμό μάθησης και ατομικές αδυναμίες.

Ο δρόμος της διαφοροποίησης της διδασκαλίας είναι πια αναγκαιότητα. Το σχολείο σε πρώτη φάση αν δεν μπορεί να τα βοηθήσει συστηματικά, ας φροντίσει τουλάχιστον να μην τα αδικήσει.

Μαθησιακές δυσκολίες. Ισότιμες ευκαιρίες στην εκπαίδευση
Εκδότης : ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ
Συγγραφέας : Τομαράς Νίκος
ISBN: 9789601629711
Σελίδες: 168
Ημερομηνία 1ης κυκλοφορίας: Ιανουάριος 2009
Ημερομηνία τελευταίας εκτύπωσης: Νοέμβριος 2015, ΣΤ΄ Έκδοση